צם א מיי׳ פכ״ה חהר׳

מתנ טשיו טו מידוו מייה

ש קטן פעיף ה. ב מיי' פ"י מהלכות שכנים הלכה א ועיין

: בהג״ה

סמג עשיו עג טוש"ע ח"מ

עשין לו טוש"ע ח"מ סי

רעח סעיף ו: קג ה מיי' פכ"א מהל'

ועיין שם במ"מ סמג עשין

לד טוש"ע ח"מ סי' קטו

סעיף ו: קד ו מיי שם הלכה ה

וסעיף ב: קה ז מיי פ״ח מהלכות

שכירות הלכה ג:

קו ח ט מיי׳ שם פי״א הלכה ב סמג לאוין

קפא טוש"ע ח"מ סי׳ שלט

קפה טוש"ע היינו קיי שנס סעיף ג: קו י מיי׳ שם טוש"ע שם

מעיף ד: קח כ מיי׳ שם טוש״ע

שם סעיף ה: קש ל מ מיי שם הלי ה

נוש"ע שם סעיף ו:

מוש"ע שם סעיף א

נחלות הלכה ד סמג

מלוה ולוה הלכה ז

קנה סעיף כב

סמג עשין עג טושייע לו סי' קטו סעיף ה: ק ב מיי' פייי מהלי

ל) [עי' תוס' סוטה כה: ד"ה ב"ה סברי], ב) ב"ב כל: () ב"ה לה: ד) שה ולעיל יד: טו. [בכורות נב.], ו) ולעיל טו: ב"ק לו.], ו) [לעיל סה. וש"ג], ז) [לעיל סה. וש"ג], ת) [ב"ב כה:], ע) [שס], י) ודברים כאז. כ) ולעיל יד:], ל) ל"ל בפ' מי שהיה נשוי דף לא: [ע"ש תום' נשוי דף ניו. נ- ... ד"ה מאי פסידא ותום' ב"ק לו. ותום' ב"ת לה. ד"ה הניחא], מ) [לקמן קיא.], ט (שם), ם) [ויקרא כה],

מוסף רש"י בכור לפשוט. שהשניחו את הנכסים קודם חלוקה ובשעת חלוקה נוטל הבכור פי שנים בקרקעות, לריך להחזיר לפשוט רביע השבח של חלק בכורה במעות, שאין לו ליטול פי שנים במה שהשבית זה, ואם השבית בי"ב זוו, כשנטל זה פי שנים בקרקע נוטל מן השבח ח' זווים לריך להחזיר לו ב' זווים ומעלה לו בדמים ואין נותן לו מן הקרקע אלא אם רצה מסלקו בדמים ונותן לו שני זוזים ואין יכול לומר לו הפשוט תן לי קרקע כזה שוה צ' זוויס (ב״ק צה:). ובעל חוב כו׳ ליתומים. נעל חוב שיורד לנכסי ימומים בשביל חוב אביהן אין לו במה שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן כלום ומעלה להן לשבחן בדמים ונותן מעות אם ירלה (שם). ובעל חוב ללקוחות. בעל חוב הטורף לקוחות בשביל חוב שיש לו על המוכר אין לו כת במה שהשבית לוחת ומסלקו בעל חוב בדמים ונותן לו דמי שבחו ואין נותן לו קרקע נשיעור שנחו (שם). בעל חוב גובה את השבח. בעל חוב שהלוה לחבירו מעות ומכר לוה טורף בעל חוב הגוף והשבח (בכורות נב.) וכל הקרקע טורף מיד הלוקח כמו שהיא משובחת ע"י הלוקח (לעיל ידי ואינו מחזיר ללוחח כלום ב"ק צה:). בשבח המגיע לכתפים. קרונ ליקלר אלא שעדיין לריכין לקרקע הוי טעליין לניכון לקלקע שאי להו כפירות גמורין. (לעיל טו:) כגון תבואה שגדלה כל צרכה נותנה ללוחח או דמיה יום. דיני טורפי מקח באין לפני שמואל וגבי לבעל חוב כל השבח עם הקרקע ואפילו מגיע לכתפים כל זמן שלריכין לקרקע (לעיל זמן שנכיכין נקרקע (דעיל סום. הניחא למ"ד אי אית ליה זוזי ללוקח. לפרוע החוב, לא מצי מסלק ליה לבעל חוב. מן ארעה, דכעל מוב קדים, שפיר. דמני למימר דהיכא עם השבח מסלק ליה ללוקח בזוזי על כרחו דלוקח ולא מצי אמר לוקח הב לי מן ארעא שיעור שבחי, דאמר כוליה דידי ואת ירדת בה שלא ברשות (לעיל טו:). דשויא ניהליה. לוה לבעל מוב, אפותיהי, להם מרעם והכל מודים בזו דאי הוה ליה זוזי ללוקח לא הוה מלי מסליה ליה (חוח ור"ק צו.).

דעל הימומין להביא ראיה משום שהקרקע בחוקת בעל סמוך לעיר וקתני התם אם העיר קדמה קולץ ואינו נותן דמים ספק זה קדם ספק זה קדם קולץ ואינו נותן דמים אלמא כיון שדה חבירו ונטעה שלא ברשות דפשיטא דלא שקיל מגוף הקרקע דבין הכי ובין הכי למקצץ קאי דכי קדם אילן נמי קתני קוצץ כי מספקא לן אמרינן קוץ ממה

נפשך שהרי עליך לעשות נמצא הספה מוטל על הדמים ולא על הזינת האילן דאילו גבי אילן הסמוך לבור של יחיד קתני בה גבי ודאי דידיה אם הבור קדמה קולן ונותן דמים אם האילן קדם לא יקודם תנן גבי ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקודש אלמא גבי ספק אילן דעיר טעמא משום דממה נפשך עומד לקלילה. והכא נמי בין יתומים השביחו ובין אביהן השביח דינו ליטול קרקע עם השבח ואם היתומים השביחו מעלה להן השבח בדמים כדלקמיה הלכך גבי ארעא עם השבח ממה נפשר נמצא היתומים תובעין להוליא ממנו ועליהן הראיה: בארעא מסלקינן להו. יהבינן להו גריוא דארעא שיעור שבחייהו: ומעלין אותן. מן הקרקע: בדמים. ולח שקלי בחרעה גופיה: בכור לפשוט. בכור ופשוט שהשביחו קרקע קודם שחלקו וקי"ל (ב"ב דף קכד.) שחין הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן דהוה ליה ראוי ואין הבכור נוטל הבכורה בראוי דכתיב בכל אשר ימלא לוי וכשהן באין לחלוק נוטל בכור פי שנים בקרקע שהיא משובחת ושמין את השבח ונותן לפשוט רביע שהוא מגיע לו בשבח שבתוך חלקו של זה: וכן בעל חוב ליחומין. וכן בעל חוב שקדם שטר הלואתו לשטר מקח של לקוחות טורפה מהן עם מה שהשביחו ושם להן שבח ונותן דמים. וטעמא דכולהו משום דמעיהרא ארעא דידיה הוא ואין לנו לכופו למכור להן קרקע שלו בשביל השבח אם יש בידו מעות ולקמן מוקי לה בקרקע שנעשית לו אפותיקי: המגיע לכתפים. לריכין לקרקע דבר מועט דאילו אין לריכין לקרקע הוו להו פירות ולה מיקרו שבח ובעל חוב גובה השבח קאמר ולא פירות גמורין כדאמרינן בפ"קם: הניחא למ"ד. פלוגתה במסכת כתובות סבהכותב: אי אים ליה זוזי ללוקח. שיעור דמי החוב: שפיר. חיכה למימר דחרעה מעיקרא דידיה הואי והוא דנחת לה שלה ברשות שקל שבחה בזוזי ולה בארעא הואיל והוה מסיק ביה שיעור ארעא כולה: בותנר׳

מבר ר' חנינא למימר בארעא מסלקינן להו. מימה כיון דטעמא ספק. בכבא בחרא (דף כד:) באילן הנטוע בתוך חמשים אמה חוב והיינו כשעשה אפותיקי כדמסיק א"כ הוה ליה כיורד לתוך

את השבח וי"ל דכיון שהיה הקרקע בחזקת אביהם תחלה ועדיין לא ילאת מרשותן עדיפי מיורד לחוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות א"נ ביורד לתוך שדה חבירו נמי היה סבור דמסלקינן ליה בארעא:

היום. וכן ברישא בשכיר

יצא בלילה גובה כל הלילה וכל שעות דלילה אע"פ שינא ממלאכתו ועוד לילה גובה כל היום ואינו עובר בבל תלין בעמוד השחר דלינה משמע כל הלילה חה השכירות לא לן כל הלילה וא"ת לא ילין דחלב חגי (שמות כג) הוא בעמוד השחר גרידא שאם העלה אימורים על גבי המזבח בתחילת הלילה והורידן לפני עמוד השחר נפסלין בלינה כדאמרינן בזבחים (דף פו.) וי"ל מפני שהן ראוין להקריב בתחילת הלילה קרינא ביה לינה אפילו בעמוד השחר ודוחק ועוד לבפרק שני דובחים (דף כ:) משמע גבי קידוש ידים ורגלים ומי כיור דעמוד השחר פוסל בלינה אפילו לא התחיל לינה אלא לאחר תחילת הלילה:

> תורה אור השלם 1 לא תַעַשׂק אַת רַעַרְּ לא תליו ולא תגול פָּעֻלַת שָׂבִיר אִתְּךְּ עֵד בֹּקֶר: ויקרא יט יג בֹּקר: 2 ביומו תתו שכרו ולא תָבוֹא עָלְיוֹ הַשָּׁמֶשׁ כִּי עָנִי הוּא וְאַלְיוֹ הוּא נִשֵׂא אֶת נַפְּשוֹ וְלֹא יִקְרָא עָלֶיךְּ אֶל יִיְ וְהָיָה בְּךְּ חַטְא: דברים כד טו 3 אַל תֹאמֵר לְרַעֶּךְ לַךְּ וְשׁוּב וּמְחָר אֶתֵּוְ וְיֵשׁ אָתָרְ: משלי גכח

הגהות הב״ח (h) גמ' דסבר שמואל בע"ח ללקוחות יהיב שבחא ומי אים:

סבר רבי חנינא למימר ארעא בחזקת יתמי קיימא ועל בעל חוב להביא ראיה אמר להו ההוא סבא הכי א"ר יוחנן איעל היתומים להביא ראיה מאי מעמא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמיא ועל היתומין להביא ראיה אמר אביי אף אגן נמי תנינא יבפפק זה קדם וספק זה קדם קוצץ ואינו נותן דמים אלמא כיון דלמיקץ קיימא אמרינן ליה אייתי ראיה ושקול הכא גמי האי שמרא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמיא ועל היתומים להביא ראיה אייתו יתמי ראיה דאינהו אשבחו סבר רבי חנינא למימר כי מסלקינן להו בארעא מסלקיגן להו יולא היא ברמי מסלקינן להו מדרב נחמן יידאמר רב נחמן אמר שמואל שלשה שמין להם את השבח ומעלין אותן בדמים ואלו הן יבכור לפשום יובעל חוב וכתובת אשה ליתומים יובעל חוב ללקוחות א"ל רבינא לרב אשי למימרא דסבר שמואל בעל חוב ללקוחות 6 ומי אית ליה שבחא ללוקח יוהאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח וכי תימא לא קשיא

כאן בשבח המגיע לכתפים כאן בשבח שאין מגיע לכתפים והא יימעשים בכל יום וקא מגבי שמואל אפי' בשבח המגיע לכתפים לא קשיא הא דמסיק ביה כשיעור ארעא ושבחא הא דלא מסיק ביה שיעור ארעא ושבחא וכי לא מסיק שיעור ארעא ושבחא דיהיב ליה זוזי ללוקח ומסלק ליה הניחא למ"ד יאי אית [ליה] זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לבעל חוב שפיר אלא למ"ד אית ליה זוזי ללוקח מצי מסלק ליה לבעל חוב ונימא ליה אי הוו לי זוזי הוה מסליקנא לך מכולא ארעא השתא דלית לי זוזי הב לי גריוא דארעא בארעאי שיעור שבחאי הכא במאי עסקינן כגון דשויא ניהליה אפותיקי דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזו: בזתני יהמקבל שדה מחבירו לשבוע אחר בשבע מאות זוז השביעית מן המנין קבלה הימנו שבע שנים בשבע מאות זוז אין השביעית מן המנין ישכיר יום גובה כל הלילה "שכיר לילה גובה כל היום שכיר שעות גובה כל הלילה וכל היום ישכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה וכל היום: גבו' ת"ר מנין לשכיר יום שגובה כל הלילה ת"ל ילא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר ומנין לשכיר לילה שגובה כל היום שנאמר ²ביומו תתן שכרו ואימא איפכא "שכירות אינה משתלמת אלא בסוף ת"ר ממשמע שנאמר לא תלין פעולת שכיר אתך איני יודע שעד בקר מה ת"ל עד בקר למלמר שאינו עובר אלא עד בקר ראשון בלבד מכאָן ואילך מָאי אמר רב פעובר משום בל תשהא אמר רב יוסף מאי קראה יאל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן ויש אתך ת"ר יהאומר לחבירו צא שכור לי פועלים שניהן אין עוברין משום בל תלין זה לפי שלא שכרן

גובה כל הלילה. שכיר שפעולתו ליום ויוצא לערב גובה כל הלילה כל הלילה הוא זמן גבייתו בין לענין שבועה שתקנו לו חכמים שכיר בזמנו הוא נשבע ונוטלי בין לענין שאינו עובר עליו משום לא תבא עליו השמש (דברים כד) אלא משום לא חלין פעולת שכיר אחך עד בקר (מקרא יט): שכיר לילה. שיוצא ממלאכתו בבוקר: גובה כל היום. בין לענין שבועה ובין לענין שאינו עובר עליו משום בל תלין אלא משום לא תבא עליו השמש. ובגמרא יליף לה: שכיר שעום. גובה כל היום וכל הלילה. אמוראי מפרשי לה בגמים: שכיר שבוע. שמיטה: יצא ביום. שכלתה שכירותו לבוקר או ביום: גובה כל היום. וכיון ששקעה חמה עובר עליו: יצא בלילה. שכלתה שכירותו בלילה: גובה כל הלילה וכל היום. דכיון למשכה פעולתו משתחשך הוה ליה שכיר לילה ואינו עובר עליו בבוקר עד למחרת בשקיעת החמה: גבל' איפוך אנא. דלא חלין בשכיר לילה ולא תבא בשכיר יום: שכירום אינה משחלמם אלא נסוף. כדאמר באיזהו נשך (נעיל סה.) כשכיר שנה בשנה שבירות שנה זו משתלמת בתחילת שנה אחרת אלמא לא משתעבד ליה לשכיר יום עד שתשקע החמה וכי כחיב לא תבא על כרחך בשכיר לילה חוקמיה שנשחעבד לו לבוקר משכלחה שכירותו וכן לא חלין נמי לא חוקמיה בשכיר לילה דהא לא משתעבד ליה עד הבוקר: **ממשמע שנאמר וכו**'. שאין לינה קרויה אלא עד הבוקר דכחיב (שמות לד) ולא ילין לבקר וכל לינה שבמקרא לינת לילה הוא: מאי קראה. היכא רמיזא בל תשהא: זה לפי שלא שכרן. ולא קרינא שכיר גביה: